

Sygn. akt II Ca 359/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Arkadiusz Lisiecki
Sędziowie	SSO Paweł Hochman SSO Jarosław Gołębiowski (spr.)
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa B. K.

przeciwko M. K.

o ustanowienie przez sąd rozdzielności majątkowej

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

z dnia 14 kwietnia 2014 roku, sygn. akt III RC 180/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym sentencji w ten tylko sposób, że rozdzielność majątkową pomiędzy powódką a pozwanym przesuwa na dzień 1 kwietnia 2011 roku, a w pozostałej części powództwo i apelację oddala;

2. zasądza od pozwanego M. K. na rzecz powódki B. K. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 359/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2014 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. po rozpoznaniu w dniu 07 kwietnia 2014 sprawy z powództwa B. K. przeciwko M. K. o ustanowienie przez sąd rozdzielności majątkowej

1. uchylił wyrok zaoczny z dnia 01 lipca 2013 roku w sprawie (...) w całości;

2. ustanowił rozdzielność majątkową pomiędzy B. K. nazwisko rodowe M. a M. K., w miejsce wspólności majątkowej powstałej w następstwie zawarcia przez nich małżeństwa w dniu (...) roku w P. (...) przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w P. (...), za numerem (...)

3.zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Strony zawarły związek małżeński (...) r. przed Kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego w P. (...). Z tego małżeństwa mają dwoje małoletnich dzieci: J. K., urodzoną (...) oraz M. K., urodzonego (...)

W 2005 r. pozwany M. K. założył prywatną działalność gospodarczą w formie spółki wraz z M. G., której zasadniczym przedmiotem działalności była działalność w zakresie sporządzania audytu (firma (...) Sp. z o.o.) W tym czasie strony dokonały zakupu własnościowego, spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, zaciągając kredyt hipoteczny w wysokości 135.000,00 złotych w banku (...) S.A. w P.(...)

Rok później pozwany oświadczył powódce, iż chce rozwodu z powodu tego, iż od jakiegoś czasu pozostaje w nieformalnym związku z M. G.. Po pewnym czasie pozwany zmienił swoje zdanie i poinformował powódkę, iż zakończył działalność spółki, wracając do P.(...) i zapewniając powódkę o pozyskaniu dodatkowych środków pieniężnych na utrzymanie rodziny wskutek likwidacji swojej spółki. W tym czasie pozwany uległ także wypadkowi i zaczął nadużywać alkoholu.

Po powrocie do P.(...) w 2008 r. pozwany nie posiadał żadnych środków finansowych. Oszczędności na swoim koncie w kwocie 30.000 złotych pozwany powierzył swojemu koledze. Z tej kwoty kolega pozwanego przekazał powódce 3.000 złotych. Pozwany nie odzyskał żadnych środków pieniężnych z tytułu likwidacji spółki.

W roku 2008 pozwany założył na terenie P. (...) własną działalność gospodarczą pod nazwą (...) w zakresie handlu i doradztwa. Firma ta trwa do dziś. W latach 2008-2009 pozwany zaciągał wielokrotnie zobowiązania finansowe wobec instytucji bankowych na łączną kwotę 558.000,00 złotych. Na tym etapie powódka miała zaufanie do pozwanego, z racji tego, iż pozwany ukończył studia ekonomiczne i posiadał doświadczenie w tej dziedzinie.

W dniu 22 września 2008 roku pozwany podpisał umowę kredytu w P. (...) w (...) Bank Spółka Akcyjna na rachunku bieżącym Nr (...) na kwotę 80.000 złotych. Dla skuteczności tej umowy konieczne było wyrażenie zgody przez powódkę. Powódka wyraziła zgodę, składając swój podpis na str. 8 w/w Umowy. B. K. podpisała tą umowę poza siedzibą banku.

Pozwany M. K. w dniu 24 sierpnia 2009 roku podpisał Aneks Nr (...) do umowy na rachunku bieżącym Nr (...), podwyższając limit kredytu o kwotę 130.000 złotych. Dla skuteczności tej czynności wymagana była zgoda powódki. Powódka nie wiedziała o podwyższeniu limitu kredytu. Nie udzieliła także na to zgody. Nie była wówczas w Banku.

W dniu 22 lutego 2013 roku złożyła w Sądzie Okręgowym w Piotrkowie Tryb. pozew o rozwód. Wyrokiem zaocznym z dnia 25 czerwca 2013 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. rozwiązał przez rozwód związek małżeński B. K. oraz M. K. z winy M. K..

W dniu 4 marca 2013 r. B. K. złożyła do Prokuratury Rejonowej w Piotrkowie Tryb. zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, polegającego na podrobieniu jej podpisu do Aneksu Nr 1/2009 Umowy Nr (...). W dniu 23 grudnia 2013 roku K. w P. (...) wydało postanowienie o zawieszeniu dochodzenia w sprawie podrobienia podpisu powódki z uwagi na termin do wydania opinii przez biegłego.

Powódka nie uzyskała informacji o zadłużeniu na rachunku bankowym, z uwagi na tajemnice bankową.

Pozwany opłacał mieszkanie do 2011 roku. W 2011 roku spółdzielnia mieszkaniowa wydała nakaz zapłaty na kwotę 2.261 złotych, które to zadłużenie spłaciła powódka do 2013 roku.

Pozwany składał zeznania roczne od 2010 do 2012 roku. Pozwany utrzymywał się sam.

Sąd Rejonowy zważył, iż podstawą żądania pozwu jest art. 52 kro, który stanowi, że z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać ustanowienia przez Sąd rozdzielnosci majątkowej. Rozdzielność majątkowa powstaje z dniem oznaczonym w wyroku, który ją ustanawia.

W wyjątkowych wypadkach Sąd może ustanowić rozdzielność majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa, w szczególności, jeżeli małżonkowie żyli w rozłączeniu.

Orzekając o ustanowieniu rozdzielnosci majątkowej pomiędzy małżonkami Sąd winien ustalić czy takie ważne powody rzeczywiście wystąpiły i czy ustawowe przesłanki zostały spełnione. Z uwagi na brak ustawowej definicji i niedookreślenia pojęcia „ważnych powodów” zasadnicza rola wypełnienia go konkretną treścią przypada Sądom.

Przez ważne powody, dające podstawę do zniesienia wspólności majątkowej, zwykło się rozumieć - ogólnie mówiąc - wytworzenie się takiej sytuacji, która w konkretnych okolicznościach faktycznych pociąga za sobą naruszenie lub poważne zagrożenie interesu majątkowego jednego z małżonków i z reguły także dobro rodziny. Ustalenie i wykładnia tego pojęcia koncentruje się przede wszystkim na sferze stosunków prawno - majątkowych.

Jak wynika z utrwalonego w judykaturze stanowiska ważny powód uzasadniający zniesienie wspólności majątkowej może stanowić separacja faktyczna małżonków, uniemożliwiająca im współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym (por. wyrok SN z dnia 20 czerwca 2000 r IIICKN 287/00 Lex 51884 ; wyrok SN z dnia 12 września 2000r IIICKN373/99 Lex 51561). Podstawowym bowiem warunkiem prawidłowego działania ustroju wspólności ustawowej małżeńskiej jest przede wszystkim harmonijne funkcjonowanie małżeństwa, w którym wzajemne stosunki osobiste i majątkowe małżonków układają się w sposób zgodny z interesem każdego z nich jak również z interesem założonej przez nich rodziny. Zakłócenie tych więzi rozluźnia więź gospodarczą łączącą strony.

W sprawie będącej przedmiotem osądu pomiędzy małżonkami doszło do takiego rozdźwięku natury osobistej, który spowodował ustanie wspólnego pożycia, a w konsekwencji separację faktyczną. Wykonywanie zarządu nad wspólnym majątkiem jest w tej sytuacji w znacznym stopniu utrudnione. Pomiedzy stronami jest konflikt na podłożu finansowym. Pozwany, jak sam przyznał w toku rozprawy od wielu lat żył w rozłączeniu z powódką, najpierw, kiedy to pojechał do W., tam też założył działalność i zamieszkał. Wówczas jednak czas rozdzielnosci został przerwany, kiedy strony we wrześniu dokonały wspólnie zakupu własnościowego, spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego. Następnie, kiedy rok później pozwany oświadczył, iż chce rozwodu, informując, iż pozostaje w związku ze swoją współniczką, można przyjąć kolejny stan rozdzielnosci małżonków, który to po powrocie pozwanego do P. (...) w 2008 oku po raz kolejny został przerwany. Przerwanie stanu rozdzielnosci w tamtym czasie uzasadnia i potwierdza wspólna decyzja o zaciągnięciu kredytu w dniu 22 września 2008 roku.

Po tym czasie jednak - jak zostało ustalone w zgromadzonym materiale dowodowym i potwierdzone także przez strony - doszło także do takiego rozdźwięku natury osobistej między stronami, że zarówno wzajemne zaufanie wygasło, jak i strony faktycznie prowadziły odrębne gospodarstwa domowe, na własne rachunki. Od tego czasu powódka traciła także jakąkolwiek kontrolę nad działaniem pozwanego. Pozwany wszakże sam zeznał, iż utrzymywał się sam, powódka nie gotowała, ani się nim nie opiekowała. (k.83v) Dlatego też, Sąd uznał, iż zasadnym będzie ustanowienie rozdzielnosci majątkowej pomiędzy małżonkami z dniem 23 sierpnia 2009 roku, bowiem jest to przeddzień, kiedy to pozwany podpisał Aneks Nr (...) podwyższający kwotę udzielonego kredytu do łącznego limitu kredytu w kwocie 210.000 złotych. Okoliczność bowiem, iż powódka nie podpisała tego aneksu do kredytu ani w obecności pozwanego, ani w Banku została także potwierdzona przez samego pozwanego. Jednym z ważnych powodów do żądania zniesienia wspólności majątkowej jest separacja faktyczna małżonków uniemożliwiająca małżonkom współdziałanie w zarządzie ich majątkiem wspólnym, (zob. wyrok SN z 2000-06-20, III CKN 287/00, LEX nr 51884)

W trakcie rozprawy strony przedstawiły przekonywujące dowody na to, że separacja istnieje od dłuższego czasu. Mimo tego, iż powódka wystąpiła z powództwem 14 kwietnia 2008 roku, Sąd w obliczu zebranych w sprawie materiałów dowodowych nie mógł uznać tej daty, bowiem w dniu 22 września 2008 roku strony wspólnie zaciągnęli kredyt, na co wyraziła zgodę powódka. Zgodnie z orzeczeniem Sądu Najwyższego rozdzielność majątkowa - jak wynika

z art. 52 § 2 k.r.o. - powstaje z dniem oznaczonym, w wyroku, który ją ustanawia. W wyjątkowych wypadkach sąd może ustanowić rozdzielną majątkową z dniem wcześniejszym niż dzień wytoczenia powództwa. Tak więc w dalszym ciągu sąd, orzekając o ustanowieniu rozdzielną majątkową, obowiązany jest z urzędu oznaczyć dzień jej ustanowienia. Zachodzą zatem podstawy, by przyjąć, że wyrok ustanawiający rozdzielną majątkową z dniem późniejszym niż żądany przez powoda zawiera negatywne rozstrzygnięcie co do żądania ustanowienia rozdzielną z datą wcześniejszą. W konsekwencji nie można zgodzić się z oceną, że taki wyrok jest orzeczeniem niezupełnym, (zob. postanowienie SN z 2010-11-03, V CZ 78/10LEX nr 784219).

Orzeczenie rozdzielną majątkową z dniem 23 sierpnia 2009 roku, jest uzasadnione, przede wszystkim dlatego także, że orzeczenie daty rozdzielną majątkową z datą późniejszą doprowadziłoby do sytuacji, w której, za zobowiązania kredytowe odpowiadałaby osoba, która na ich zaciągnięcie nie wyraziła zgody. Ponadto w takiej okoliczności, rozdzielną majątkową orzeczona z datą wsteczną nie pociągnie za sobą pokrzywdzenia lub naruszenia uzasadnionego interesu wierzycieli (por. wyrok SN z dnia 03 lutego 1995 r IICRN 162/94, OSNC 1995, nr 6, poz.100, podobnie wyrok SN z dnia 11 stycznia 1995r., IICRN 148/94, OSNC 1995 nr 4 , poz.70).

Wobec powyższego Sąd uchylił wyrok zaoczny z dnia 01.07.2013 roku w całości. Sąd ustanowił rozdzielną majątkową stron z dniem 23 sierpnia 2009 roku, znosząc wzajemnie koszty procesu między stronami.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany zarzucając mu

- naruszenie prawa materialnego art. 52 § 1 krio przez błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie polegające na błędnym przyjęciu, iż z dniem 23 sierpnia 2009 r. zaistniał ważny powód uzasadniający ustanowienie rozdzielną majątkową małżeńskiej pomiędzy stronami,

- naruszenie prawa materialnego art. 233 kpc przez błędną tj. dowolną ocenę całokształtu materiału dowodowego w szczególności umów kredytowych, zeznań rocznych pozwanego, opinii grafologicznej, zeznań stron oraz świadka R. M., w następstwie błęd ustaleń faktycznych w zakresie wiedzy powódki o prowadzonej działalności gospodarczej, akceptowania zaciągniętych zobowiązań, przyczyn wystąpienia o ustanowienie rozdzielną majątkową małżeńskiej.

Wskazując na powyższe wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja odnosi skutek jedynie w części – tj. w zakresie daty ustanowienia rozdzielną majątkową.

Stanowisko skarżącego, iż nie zaistniały przesłanki wskazane w treści art. 52 § 1 krio warunkujące ustanowieniem rozdzielną, jest błędne.

Wbrew twierdzeniom apelanta zebrany w sprawie materiał dowodowy upoważnia do stwierdzenia, iż zaistniał ważny powód w rozumieniu w/w przepisu. Pojęcie to było wielokrotnie omawiane w judykaturze. Zostało wskazanych szereg okoliczności, których powstanie w realiach konkretnej sprawy może być uznane za ważny powód, w zniesieniu wspólności małżeńskiej.

Powszechnie przyjmuje się, że powództwo oparte na treści art. 52 krio znajduje swoje uzasadnienie, jeżeli pomiędzy małżonkami istnieje separacja faktyczna, skutkiem której zachodzi brak współdziałania w zarządzie majątkiem wspólnym. (por. np. orzeczenia SN: z 11.XII.2008r. IICSK 371/08, z 4.06.2004r. VCK 215/04, z 23.02.2001r. IICKN 398/00, z 12.09.2000r. IICKN 373/99).

Nadto podnoszone jest, iż powstanie ważnego powodu może wynikać z innych zachowań jednego z małżonków, które godzą w dobro rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem dobra dzieci (por. np. orzeczenia SN: z 9.06.1976r. IICZP 46/75, z 7.12.1994r. IICRN 155/94, z 10.02.1997r. ICKN 69/96).

Z okoliczności podanych przez powódkę podczas rozprawy apelacyjnej a nie zakwestionowanych przez pełnomocnika strony przeciwnej wynika, iż poczynając od 2011 roku skarżący nie przyczyniał się do zaspokajania potrzeb rodziny (por. art. 27 krio, art. 133 i art. 135 krio). Wyłącznym źródłem utrzymania powódki oraz jej dzieci były dochody jakie uzyskiwała ze stosunku pracy.

Wskazywane przez autora apelacji kłopoty finansowe założonej przez niego spółki nie stały na przeszkodzie w pozyskiwaniu wynagrodzenia w ramach zatrudnienia.

Jest poza sporem, że wysiłków w tym zakresie pozwany nie podejmował. Ów stan rzeczy istnieje od 2011 roku tj. przez okres około 3 lat. Takie zachowanie godzi w interes rodziny i narusza dobro zarówno drugiego małżonka jak też małoletnich dzieci, które są alimentowane wyłącznie przez matkę.

Całkowicie niezrozumiały jest zarzut niewykazania separacji fizycznej obojga małżonków.

Dnia 27 lutego 2014 roku został wydany przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. wyrok rozwiązujący małżeństwo pomiędzy stronami. Orzeczenie to jest nieprawomocne. Złożona przez pozwanego apelacja zmierza do wykazania braku jego winy w rozkładzie pożycia małżeńskiego.

Autor apelacji – jak wynika o oświadczenia pełnomocnika pozwanego złożonego podczas rozprawy apelacyjnej – nie kwestionował faktu rozkładu pożycia, akceptując co do zasady rozstrzygnięcie rozwodu.

Kwestią kolejną jest obsługa istniejącego zadłużenia, które – jak podała powódka – wynosi obecnie około 400.000 złotych.

Od pozwanego należało oczekiwać podjęcia wysiłku w celu zmniejszenia zadłużenia bankowego. Skarżący jednakże – co podnoszono wyżej – starań takowych nie podjął. Efektem tego jest uruchomienie przez wierzyciela postępowania egzekucyjnego. Suma zadłużenia powiększona jest o odsetki ustawowe oraz koszty egzekucyjne.

Podnieść należy, że spłaty kredytów dokonuje jedynie powódka. Powyższe musi prowadzić do wniosku, że istnieje brak współdziałania w sprawach finansowych rodziny – co przesądza o istnieniu ważnego powodu w rozumieniu art. 52 krio.

Nie ma racji autor apelacji zarzucając obrazę prawa procesowego tj. art. 233 kpc poprzez błędną i dowolną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego, co jego zdaniem doprowadziło do nieuprawnionych ustaleń w zakresie wiedzy powódki o prowadzonej działalności gospodarczej i akceptowania zaciągniętych zobowiązań i przyczyn żądania rozdzielenia majątkowej.

Z zeznań powódki wynika (por. k.47 odwr.), iż pozwany nie informował ją o podejmowanych na bieżąco decyzjach finansowych w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Nie miała rozeznania o zaciągniętych zobowiązaniach oraz o kondycji założonej przez niego spółki.

Aneks do umowy kredytowej nr (...) (por. k.32) nie był przez nią podpisywany (por. opinia grafologa k. 134 i n.).

Trudno w zaistniałej sytuacji uznać za trafny pogląd, że powódka akceptowała bezkrytycznie zobowiązania finansowe zaciągnięte przez małżonka. Z tych przyczyn nie ma zastosowania w realiach rozpoznawanej sprawy pogląd SN wyrażony w wyroku z dnia 7 grudnia 1994 roku w sprawie ICRN 155/94.

Nie ma racji apelant wskazując, że powódka miała wiedzę o stanie zadłużenia w datach, w których były zawierane kolejne umowy kredytowe. Na aneksie (por. k.32) – co podniesiono - wyżej brak jest jej podpisu. O fakcie tym - co wynika z jej zeznań – dowiedziała się dopiero w 2013 roku.

Argumentów do uwzględnienia w całości apelacji nie dają również zeznania świadka R. M.. Świadek ów potwierdził relacje powódki, że nie była ona informowana o sprawach finansowych męża. Z jego zeznań wynika, iż wspólny obojga

małżonków pobyt w SPA miał miejsce jeden raz. Odpiera to zarzut życia rodziny ponad stan – nieadekwatnie do uzyskiwanych dochodów.

Nie ma racji autor apelacji zarzucając dowolność w ustaleniu likwidacji spółki pozwanego. Z jego zeznań (por. k.123) wynika, że spółka uległa likwidacji. Nadto podał, iż nie przekazywał żonie wartości nominalnej udziału w spółce wynoszącej 25.000 złotych.

Treść jego zeznań złożonych podczas rozprawy w dniu 27 listopada 2013r. (por. k.83 v) wskazuje natomiast, iż swój udział w spółce przekazał nieodpłatnie wspólniczce M. G..

Trafnie podnosi apelacja, że małżeństwo zostało rozwiązane wyrokiem, nie mającym cech zaocznego oraz, że limit kredytu został podwyższony nie o 130.000 złotych lecz o 80.000 złotych. Okoliczności te nie mają jednak istotnego znaczenia i nie rzutują na końcową treść zaskarżonego wyroku.

Z tych więc przyczyn i na podstawie art. 385 kpc należało apelację w tej części jako nieuzasadnioną oddalić.

Apelacja odnosi skutek w zakresie ustalenia daty rozdzielności majątkowej.

Jak wskazano wyżej, separacja fizyczna obojga małżonków nastąpiła 1 kwietnia 2011 roku.

Od tej daty strony zaprzestały wspólnie prowadzić gospodarstwo domowe. Ustały między nimi więzi uniemożliwiające porozumienie się w sprawach finansowych rodziny.

Pozwany zaprzestał łożyć na utrzymanie żony i dzieci. Powyższe uzasadniło przesunięcie daty ustania wspólności majątkowej na w/w datę.

Ustalenie daty rozdzielności małżeńskiej z datą wsteczną tj. przed wniesieniem pozwu jest uzasadnione powyższymi okolicznościami, które mają charakter wyjątkowy.

Rozstrzygnięcie Sądu nie godzi w słuszny interes wierzycieli ani też nie prowadzi do ich pokrzywdzenia. Zgoda powódki na zaciągnięcie określonych zobowiązań finansowych nie zwalnia ją w tym zakresie od odpowiedzialności obligacyjnej wobec wierzycieli. (por. np. wyrok SN z 15.X.1999r. , III CKN 374/98, Lex Nr 1218122, wyrok SN z 28.X.1997 r. ICKN 238/97 Lex Nr 1227042).

Mając to na względzie, na podstawie art. 386 § 1 kpc należało orzec jak w wyroku.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą orzeczono na podstawie art. 98 kpc, ponieważ apelacja uległa uwzględnieniu w niewielkiej części.

Na oryginale właściwe podpisy